

ממצאי מעקב

פיקוח על מחצבות

דו"ח שנתי 34, עמ' 326

הביקורת בנושא פיקוח על מחצבות נערכה בחודשים אפריל - יוני 1983 ופורסמה בדו"ח שנתי 34.

הביקורת התייחסה לנושאים הבאים: פיקוח על חציבה; גביית תמלוגים עבור חציבה. בחודש דצמבר 1985 נערך מעקב, שתכליתו לבדוק, באיזו מידה תוקנו הליקויים שהועלו בדו"ח מבקר המדינה.

אלה ממצאי המעקב.

סדרי פיקוח

1. מיחידות הפיקוח המחוזיות נדרש לערוך תכניות פיקוח שבועיות על ביקורים במחצבות ולדווח לממונים עליהן על תוצאות פעולות הפיקוח שלהן. עדיין אין היחידות פועלות על פי תכנית כדורש, ואין מדווחות באופן סדיר על ממצאיהן. לפיכך אין במינהל נתונים על היקף הפיקוח המבוצע למעשה.

2. על פי הנוהל של המינהל כל כמות חומר המופקת ממחצבה חייבת להיות מלווה תעודת משלוח של המינהל. התעודה משמשת אסמכתא לגביית התמלוגים. המחצבות הקבועות הגדולות נוהגות להדפיס בעצמן טופס תעודה, באישורו של המינהל ובמספר שאישר. למחצבות קטנות מנפיק המינהל טופס תעודה. על בעלי המחצבות להגיש לאחראי במשרד המחוזי אחת לחודש דו"ח מפורט על תפוקת המחצבה, בצירוף העתקי תעודות ממולאות, לסיכום כמות החומר שהופקה מהמחצבות ולאומות הנתונים שבדו"ח על פי התעודות. בהסתמך על נתוני הדו"ח כמאומת משלם בעל המחצבה את התמלוגים. המעקב העלה, שהמינהל עדיין אינו בודק את תעודות המשלוח: לא נבדק אם כמות החומר שנחצב, עליה דיווחה המחצבה בדו"ח החודשי, זהה לכמות הכוללת לפי התעודות לאותה תקופה; אף לא נבדק, אם מספר התעודות, שמקבל המינהל מהמחצבות, מתיישב עם מספר התעודות שהוא אישר את הנפקתן.

תמלוגים

1. התמלוגים, שהמינהל גובה בעבור החומר שנחצב, נקבע במחירון, שהוא מוציא ומעדכן פעמיים בשנה. המחירון מבוסס על מחירי השוק של החומר המופק במחצבה. מבקר המדינה ציין בדו"ח האמור, כי אי-ההקפדה של המינהל בקביעת דמי התמלוגים בהצמדה למדד המחירים לסלילה גרם למינהל הפסדים כדי מחצית לפחות מהיקף התמלוגים השנתיים.

בעקבות הביקורת החליט המינהל על שינוי שיטת הגבייה וגובה בסוף כל חודש תמלוגים בעבור כמות החומר שהפיק היום בחודש החולף, לפי מחיר המחירון, בתוספת הפרשי הצמדה.

2. בהתאם להסכמי ההרשאה השנתיים של המינהל עם היוזמים, נהג המינהל לגבות מראש, עם חתימת ההסכם, את דמי ההרשאה ואת התשלום עבור כמות מזערית של חומר כריה. בשנת הכספים 1985 לא נחתמו הסכמי הרשאה חדשים ועד מועד המעקב האריך המינהל מדי פעם (בכל פעם למשך שלושה חודשים) את תוקף ההסכמים. במועד הארכת תוקף

ההסכמים לא גבה המינהל מראש דמי הרשאה וגם לא תשלום עבור כמות מזערית של חומר לתקופה שבה הוארך תוקף ההרשאה.

בעקבות הביקורת הודיע המינהל, כי עם חתימת הסכמים חדשים הוא יעשה לגביית התשלומים המגיעים לו, כולל התשלומים לשנת 1985.

3. הביקורת, שנערכה ב-1983, העלתה כי מחצבה גדולה באיזור ירושלים שילמה החל בשנת 1972 תמלוגים על החשבון, בלי שנערך עמה חשבון סופי. בשנים 1978 ו-1979 היא אף פעלה ללא רשיון מהמינהל. חוב המחצבה למינהל היה בעת הביקורת כ-3 מיליון שקל (במחירי 1983). המינהל הגיש נגד בעל המחצבה תביעה משפטית לגביית החוב. במועד סיום ביקורת המעקב טרם הכריע בית המשפט בעניין.